

Věc C-33/23

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

24. ledna 2023

Předkládající soud:

Landesgericht Korneuburg (Rakousko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

24. ledna 2023

Navrhovatelka v odvolacím řízení:

AA AG

Odpůrci v odvolacím řízení:

VM

AG GmbH

[omissis]

RAKOUSKÁ REPUBLIKA

LANDESGERICHT KORNEUBURG (Zemský soud v Korneuburgu, Rakousko)

USNESENÍ

Landesgericht Korneuburg (Zemský soud v Korneuburgu) jako odvolací soud vydal [omissis] ve věcech

[A] žalobce V***** M*****[omissis]¹ [omissis] proti žalované A***** A***** AG [omissis] o zaplacení 250,- EUR plus příslušenství (22 R 224/22d);

[B] žalobkyně A***** G***** GmbH [omissis] proti žalované A***** A***** AG, [omissis] o zaplacení 800, - EUR plus příslušenství(22 R 10/23k);

¹ [OMISSIS]

v řízení o odvolání žalobkyně proti rozsudkům Bezirksgericht Schwechat (Okresní soud ve Schwechatu)

[A] ze dne 1. září 2022, 24 C 203/22s-7, a

[B] ze dne 26. října 2022, 27 C 174/22y-9,

po neveřejném zasedání toto usnesení:

[I.] [*omissis*] [spojení vnitrostátních řízení]

[II.] Soudnímu dvoru Evropské unie se na základě článku 267 SFEU předkládají tyto **předběžné otázky**:

[1] „Musí být čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (dále jen „nařízení 261/2004“) ve spojení s Dohodou o letecké dopravě mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací ze dne 21. června 1999, ve znění rozhodnutí č. 2/2010 Výboru Společenství-Švýcarsko pro leteckou dopravu ze dne 26. listopadu 2010 vykládán v tom smyslu, že jedno letecké spojení sestávající ze dvou úseků s odletem na území Švýcarské konfederace, mezipřistáním na území členského státu a cílovým místem určení na území třetí země (jehož provozující letecký dopravce je navíc dopravcem Společenství), spadá do oblasti působnosti nařízení 261/2004?“

[1] „Musí být čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (nařízení 261/2004) ve spojení s Dohodou o letecké dopravě mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací ze dne 21. června 1999, ve znění rozhodnutí č. 2/2010 Výboru Společenství-Švýcarsko pro leteckou dopravu ze dne 26. listopadu 2010 vykládán v tom smyslu, že jedno letecké spojení sestávající ze dvou úseků s odletem na území třetí země, mezipřistáním na území členského státu a cílovým místem určení na území Švýcarské konfederace, jehož provozující letecký dopravce je dopravcem Společenství, spadá do oblasti působnosti nařízení 261/2004?“

[III.] [*omissis*] [přerušeno řízení]

ODŮVODNĚNÍ:

[I.] [*omissis*] [odkaz na vnitrostátní právo]

[II.] K žádostem o rozhodnutí o předběžné otázce:

[A] 22 R 224/22dSkutkové okolnosti:

Žalobce měl potvrzenu jednotnou rezervaci leteckého spojení OS 774 z Bělehradu (Srbsko) do Vídně (Rakousko) a OS 575 z Vídně do Ženevy (Švýcarsko) provozovaného žalovanou dne 30. července 2020.

Let OS 774 z Bělehradu do Vídně se uskutečnil. Let OS 774 z Vídně do Ženevy byl zrušen a žalobce o tom byl vyrozuměn méně než sedm dní před odletem. Náhradní doprava se neuskutečnila. Délka letu z Bělehradu do Ženevy zahrnuje vzdálenost, která nepřesahuje 1 500 km.

Dopisem ze dne 20. července 2020 vyzval žalobce žalovanou k zaplacení náhrady ve výši 250,- EUR a splatnost stanovil do 3. srpna 2020.

Ke sporu v původním řízení:

Žalobce se domáhal přiznání náhrady podle čl. 5 odst. 1 písm. c) ve spojení s čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004 (dále jen „nařízení 261/2004“) ve výši 250,- EUR plus úroků a uvedl, že se na předmětné letecké spojení vztahuje nařízení 261/2004.

Žalovaná žalobní návrh zpochybnila, navrhla zamítnutí žaloby a namítala, že cestující neodlétal z letiště umístěného na území členského státu, na které se vztahuje Smlouva. Rovněž cílové místo určení se nenacházelo na letišti Evropské unie. Vzhledem k tomu, že nařízení 2004/261 nelze použít, nemá cestující nárok na náhradu.

Napadeným rozsudkem uložil soud prvního stupně žalované povinnost uhradit 250,- EUR plus úroky a nahradit náklady řízení. Skutkové okolnosti popsané úvodem, které jsou zčásti nesporné, zčásti byly podle vnitrostátních procesních pravidel (§ 501 odst. 1 občanského soudního řádu) nenapadnutelně konstatovány, soud z právního hlediska ve zkratce posoudil v tom smyslu, že na základě dne 21. června 1999 uzavřené Dohody o letecké dopravě mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací ze dne 21. června 1999, pozměněné rozhodnutím č. 1/2006 Výboru Společenství-Švýcarsko pro leteckou dopravu ze dne 18. října 2006 (formálně upraveného rozhodnutím č. 2/2020 ze dne 26. listopadu 2020) se nařízení 261/2004 na předmětné letecké spojení použije. Žalovaná netvrdila existenci mimořádné okolnosti nebo přijetí přiměřených opatření. Žalobce má proto nárok na náhradu v požadované výši.

Proti tomuto rozsudku směřuje **odvolání** žalované, v němž žalovaná vytýká nesprávné právní posouzení a navrhuje, aby byl napadený rozsudek pozměněn v tom smyslu, že návrhové žádání bude zcela zamítnuto; podpůrně je předkládán návrh na zrušení.

Žalobce navrhuje, aby odvolání nebylo vyhověno.

Landesgericht Korneuburg (zemský soud Korneuburg) je jakožto odvolací soud příslušný, aby o nároku žalobce rozhodl v druhém a posledním stupni.

[B] 22 R 10/23k

Skutkové okolnosti:

Cestující L***** N***** a S***** C***** měli potvrzenou jednotnou rezervaci leteckého spojení OS 568 z Curychu (Švýcarsko) do Vídně (Rakousko) a OS 899 z Vídně do Marrákeše (Maroko) provozovaného žalovanou dne 8. září 2019.

Let OS 568 z Curychu do Vídně měl zpoždění, cestující proto nestihli navazující let OS 899 a do cílového místa určení přicestovali s více než tříhodinovým zpožděním. Délka letu z Curychu do Marrákeše zahrnuje vzdálenost, která přesahuje 1 500 km (a nepřesahuje 3 500 km).

Cestující postoupili své nároky na náhradu podle článku 7 nařízení 261/2004 (prostřednictvím A***** Ltd) na žalobkyni, která toto postoupení přijala.

Žalobkyně vyzvala žalovanou neúspěšně k zaplacení náhrady ve výši celkem 800,- EUR.

Ke sporu v původním řízení:

Žalobkyně se domáhala přiznání náhrady podle čl. 5 odst. 1 písm. c) ve spojení s čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004 (dále jen „nařízení 261/2004“) ve výši 800,- celkem EUR plus úroků a uvedla, že se na předmětné letecké spojení vztahuje nařízení 261/2004.

Žalovaná žalobní návrh zpochybnila, navrhla zamítnutí žaloby a namítala, že cestující neodlétali z letiště umístěného na území členského státu, na které se vztahuje Smlouva. Rovněž cílové místo určení se nenacházelo na letišti Evropské unie. Vzhledem k tomu, že nařízení 2004/261 nelze použít, nemají cestující nárok na náhradu.

Napadeným rozsudkem uložil soud prvního stupně žalované povinnost uhradit 800,- EUR plus úroky a náhradu nákladů řízení. Skutkové okolnosti popsané úvodem, které jsou zčásti nesporné, zčásti byly podle vnitrostátních procesních pravidel (§ 501 odst. 1 občanského soudního řádu) nenapadnutelně konstatovány, soud z právního hlediska ve zkratce posoudil v tom smyslu, že na základě dne 21. června 1999 uzavřené Dohody o letecké dopravě mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací (LVA) ze dne 21. června 1999, pozměněné rozhodnutím č. 1/2006 Výboru Společenství-Švýcarsko pro leteckou dopravu ze dne 18. října 2006 (formálně upraveného rozhodnutím č. 2/2020 ze dne 26. listopadu 2020) se nařízení 261/2004 na předmětné letecké spojení použije. Žalovaná netvrdila existenci mimořádné okolnosti nebo přijetí přiměřených opatření. Žalobkyně má proto nárok na náhradu v požadované výši.

Proti tomuto rozsudku směřuje **odvolání** žalované, v němž vytýká nesprávné právní posouzení a navrhuje, aby byl napadený rozsudek pozměněn v tom smyslu, že návrhové žádání bude zcela zamítnuto; podpůrně je předkládán návrh na zrušení.

Žalobkyně navrhuje, aby odvolání nebylo vyhověno.

Landesgericht Korneuburg (zemský soud Korneuburg) je jakožto odvolací soud příslušný, aby o nároku žalobkyně rozhodl v druhém a posledním stupni.

K předběžným otázkám:

[1] Primární podmínkou pro nárok žalobců na náhradu podle čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení 261/2004 je, že letecká spojení spadají do oblasti působnosti nařízení 261/2004.

[2] Podle čl. 3 odst. 1 nařízení 261/2004 se toto nařízení vztahuje:

a) na cestující odlétající z letiště umístěného na území členského státu, na které se vztahuje Smlouva; nebo

b) na cestující odlétající z letiště umístěného na území třetí země na letiště umístěné na území členského státu, na které se vztahuje Smlouva, pokud neobdrželi náhradu nebo odškodnění a nebyla jim poskytnuta pomoc v této třetí zemi a pokud je provozující letecký dopravce dopravcem Společenství.

[3] V projednávaných věcech se místo odletu ani cílové místo určení leteckého spojení nenachází v členském státě Evropské unie; v případě [A] se místo odletu nachází na území třetí země a místo příletu na území Švýcarské konfederace; v případě [B] se místo odletu nachází na území Švýcarské konfederace a místo příletu na území třetí země.

Základem tohoto chápání je dosavadní judikatura Soudního dvora Evropské unie, podle které let s jedním nebo více navazujícími lety, které jsou předmětem jediné rezervace, představuje pro účely nároku cestujících na náhradu podle nařízení 261/2004 jeden celek s tím důsledkem, že použitelnost tohoto nařízení se posoudí se zřetelem k původnímu místu odletu a cílovému místu určení (Soudní dvůr, 11. července 2019, České aerolinie, bod 16; Soudní dvůr, 12. listopadu 2020, KLM Royal Dutch Airlines, C-367/20, bod 19; Soudní dvůr, 24. února 2022, Airhelp, C-451/20, bod 26; Soudní dvůr 6. října 2022, flightright GmbH, C-436/21, bod 23). Skutečnost, že se letiště, kde se uskutečňuje mezipřistání, nachází na území členského státu, nezakládá použitelnost nařízení 261/2004 (Soudní dvůr, 24. února 2022, C-451/20, Austrian Airlines, bod 41).

[4] Dohoda o letecké dopravě mezi Evropským společenstvím a Švýcarskou konfederací (dále jen „Dohoda“) uzavřená dne 21. června 1999 stanoví pro smluvní strany pravidla v oblasti civilního letectví (článek 1 Dohody). V preambuli dohody se uvádí, že si smluvní strany, uznávající integrovanou povahu

mezinárodního civilního letectví, přejí harmonizovat předpisy o letecké dopravě uvnitř Evropy.

Kapitola 1 čl. 1 odst. 1 Dohody definuje tento cíl jako stanovení pravidel v oblasti civilního letectví pro smluvní strany.

Podle článku 2 Dohody platí ustanovení této dohody a její přílohy v rozsahu, v jakém se týkají letecké dopravy nebo záležitostí přímo souvisejících s leteckou dopravou, jak je uvedeno v příloze této dohody.

Podle čl. 23 odst. 1 Dohody zůstává dohodou nedotčeno právo smluvní stran na jednostrannou změnu svých právních předpisů v otázkách upravených touto dohodou s výhradou dodržení zásady zákazu diskriminace a ustanovení této dohody.

Článek 32 Dohody stanoví, že příloha dohody tvoří její nedílnou část.

Podle přílohy této dohody, jestliže akt uvedený v této příloze obsahuje odkaz na členské státy Evropského společenství nebo na požadavek spojení s nimi, má se pro účely této dohody za to, že se odkaz vztahuje rovněž na Švýcarsko nebo na totožný požadavek spojení se Švýcarskem.

Rozhodnutím č. 1/2006 Výboru Společenství-Švýcarsko ze dne 18. října 2006 (formálně upraveno rozhodnutím č. 2/2020 ze dne 26. listopadu 2010) byla Dohoda (mimo jiné) pozměněna v tom smyslu, že do bodu 6 přílohy bylo zahrnuto nařízení 261/2004 (místo již zrušeného nařízení č. 295/91).

Předkládající soud se proto přiklání k názoru, že již znění a zjevný cíl Dohody hovoří pro neomezenou použitelnost nařízení 261/2004 rovněž na území Švýcarska.

[5] Občanskoprávní soud Kantonu Basilej-město ovšem s odvoláním na článek 15 Dohody, v němž se leteckým dopravcům Společenství a Švýcarska poskytují provozní práva pouze pro trasy mezi Švýcarskem na straně jedné a Evropskou unií na straně druhé, jakož i v rámci Evropské unie, zastává názor, že nařízení 261/2004 se použije pouze v tomto rozsahu (rozhodnutí ze dne 11. března 2011, V.2010.1734; 15. května 2012, V.2012.213).

Podle názoru předkládajícího soudu je proti tomu nezbytné namítnout, že článek 15 Dohody o vzájemném poskytnutí provozních práv představuje pouze dílčí aspekt celé dohody, který nemá žádnou zjevnou souvislost s přiznáním práv cestujících.

[6] Naproti tomu je švýcarský Bundesamt für Zivilluftfahrt (Spolkový úřad pro civilní letectví, BAZL) zjevně toho názoru, že nařízení 261/2004 platí přinejmenším pro všechny odlety ze Švýcarska (<www.bazl.admin.ch/bazl/de/home/gutzuwissen/fluggastrechte.html>). To by pak – v projednávané věci v případě [A] – muselo platit rovněž pro všechny lety s

cílovým místem určení ve Švýcarsku, pokud jsou splněny ostatní podmínky čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení 261/2004.

Předkládající soud prozatím vychází z tohoto:

- Provozující letecký dopravce pro oba úseky - žalovaná - je letecký dopravce Společenství.
- Obdržení náhrady v třetí zemi je skutečností, která zrušuje nárok a kterou podle obecných zásad musí tvrdit a prokázat provozující letecký dopravce. Žalovaná ovšem nic takového netvrdila.

[6] Rovněž (německý) Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, dále jen „BGH“) ve svých žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce ze dne 9. dubna 2013 (X ZR 105/12) a 22. června 2021 (X ZR 15/20), jejichž obsahem byla použitelnost podle čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení, měl za to, že v důsledku rozšíření nařízení 261/2004 na území Švýcarska díky Dohodě spadají do oblasti působnosti nařízení i takové lety, které odlétají z území Švýcarska a cílové místo určení se nachází ve třetí zemi.

Německý BGH k tomu uvedl, že nové znění přílohy Dohody pozměněné rozhodnutím č. 2/2010 Výboru pro leteckou dopravu ve druhé odrážce stanoví, že pro právní akty uvedené v příloze je nutno v nich obsaženým odkazům na členské státy Evropského Společenství nebo Evropské unie pro účely dohody rozumět tak, že se jimi rozumí také Švýcarsko. Článek 3 odst. 1 nařízení 261/2004 by tedy mohl být uplatňován tím způsobem, že pro nároky podle tohoto nařízení postačuje, že místo odletu nebo místo příletu v případě, že sídlo leteckého dopravce leží v Evropské unii nebo ve Švýcarsku, leží ve Švýcarsku. Takový výklad dohody o letecké dopravě včetně přílohy odpovídá nejen jejímu znění, ale také cíli uvedenému v odůvodnění této dohody, a sice sladit právní předpisy pro leteckou dopravu v rámci Evropy včetně území Švýcarska. Podle něj letečtí dopravci ve Švýcarsku mohou a musí operovat za stejných podmínek jako letečtí dopravci v členských státech Evropské unie. Spotřebitelé a zákazníci leteckých dopravců pak mají ve Švýcarsku nalézt stejnou úroveň kvality, a tedy také mít možnost uplatnit stejná práva vůči těmto dopravcům ve Švýcarsku jako v členských státech Evropské unie, a letečtí dopravci mají podléhat stejným podmínkám hospodářské soutěže. S tím by bylo obtížně uvést do souladu, pokud by nařízení 261/2004 bylo použitelné jen na cestující, kteří odlétají z území Švýcarska na letiště umístěné na území členského státu Evropské unie.

[a] Řízení o předběžné otázce zahájené k X ZR 105/12 (C-259/13) ovšem bylo z rejstříku Soudního dvora Evropské unie vyškrtnuto.

[b] Druhou předběžnou otázkou v řízení o předběžné otázce zahájeném k X ZR 15/20 (C-436/21), která se vztahuje ke zde projednávané věci, nemusel Soudní dvůr Evropské unie s ohledem na výsledek odpovědi na první předběžnou otázku zodpovědět.

[7] Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou předložil Amtsgericht Hannover (Okresní soud v Hannoveru) (C-3/15) a která se rovněž týkala použití čl. 3 odst. 1 písm. b) nařízení 261/2004 na letecké spojení z třetí země do Švýcarska, byla rovněž z rejstříku Soudního dvora Evropské unie vyškrtuta.

[8] Odpověď na předběžnou otázku je pro odvolací soud nezbytná k tomu, aby mohl definitivně rozhodnout o odvolání. Odvolací soud má za to, že se nejedná o *acte clair*.

V případě kladných odpovědí Soudního dvora na předběžné otázky mají příslušní žalobci nárok na náhradu; odvolání žalované by pak musela být zamítnuta. V případě záporných odpovědí Soudního dvora na předběžné otázky pak žalobci nárok na náhradu nemají; odvolání žalované by pak muselo být vyhověno a rozsudky přijaté v prvním stupni pozměněny v tom smyslu, že se žaloby zamítají. Odpověď na předběžné otázky je proto nezbytná pro rozhodnutí předkládajícího soudu.

[III.] [*omissis*] [odkaz na vnitrostátní právo]

Landesgericht Korneuburg (Zemský soud v Korneuburgu), [*omissis*]

Korneuburg, 24.01.2023

[*omissis*]